

Bollenmengsels brengen kleur en biodiversiteit in openbare ruimte

JUB uit Noordwijkerhout is een van de weinige bedrijven in de groensector die juist weet te profiteren van bezuinigingen bij gemeenten. Door omvormingen van plantvakken naar gazon komen bollen in beeld als betaalbaar alternatief om kleur in de openbare ruimte te brengen. Toverwoord daarbij is ontzorgen.

Tekst Ralph Mens | Beeld JUB

Robbert Uittenbogaard van JUB (Jac. Uittenbogaard & Zonen BV) richt zich sinds een aantal jaren met een team medewerkers vrijwel geheel op de openbaar groenmarkt. „Als gevolg van de bezuinigingen bij gemeenten zijn de laatste jaren veel plantsoenen omgevormd naar gras. Ons concept van bollenmengsels vormt een goedkoop alternatief om kleur én biodiversiteit terug te brengen in de openbare ruimte. Deze concepten garanderen een bloeitijd van vier tot vijf maanden en hebben bijna geen onderhoud nodig.”

JUB kweekt de bollen niet alleen grotendeels zelf, ze zijn ook van A tot Z betrokken bij projecten. „Eerst kijken we naar de grondsoort, de omgeving, het maaibeheer en de toepassing. Dan bekijken we welk bollenmengsel het beste past in een bepaald project. We maken

voor iedere gemeente een plan met advies op maat.”

Niet alleen verzorgd JUB het beplantingsplan en de aanplant van de bollen, sinds kort doen ze ook een deel onderhoud erbij. „We zorgen voor milieuvriendelijke organische bemesting in het najaar en doen de bijbemesting in het voorjaar. Op deze manier ontzorgen we de gemeente volledig.”

De investering van bollen is in principe eenmalig. Naast de éénjarige tulpen zijn er bollen die ieder jaar weer terugkomen. „Nog steeds denken veel mensen dat bollen maar één keer bloeien en dat je ze daarna weer uit de grond moet halen. Onze bollen komen echter jaar na jaar steeds terug. Met een goed plan en de juiste soortkeuze kunnen wij garanderen dat de bollen tien jaar terugkomen.”

Naast omvormingen in het openbaar groen is aandacht voor biodiversiteit een belangrijke pijler onder het succes van de bollenmengsels. Sinds vier jaar werkt JUB samen met de Nederlandse Bijenhouders Vereniging (NBV) en de Vlinderstichting. Daarmee is de functie van de bollen steeds meer opgeschoven van puur decoratief naar voedsel voor bijen en insecten.

„Bollen werden eigenlijk altijd als luxe-product gezien, maar ze hebben ook een nuttige functie voor de biodiversiteit. Bollen zijn in het vroege voorjaar het enige voedsel voor insecten die nectar zoeken.”

Voor de zogenoemde bijen- en vlindermengsels maakt JUB gebruik van de kennis van de NBV en de Vlinderstichting. „Zij hebben onderzoek gedaan welke bollensoorten het meest aantrekkelijk zijn voor insecten. Dat zijn met name de

Bij een goed bollenmengsel volgen de bollen elkaar op qua bloeitijd en hoogte. In het vroege voorjaar bloeien de lage krokussen terwijl in de zomer de hoge alliums als laatste bloeien, tegelijk met grassen en andere bloemen. Bewoners accepteren het hogere gras zolang er ook bloei te zien is. Voordeel van Allium daarbij is dat het loof al tijdens de bloei afsterft, zodat deze al twee weken na de bloei kunnen worden afgemaaid. JUB geeft gemeenten ook advies over het maaibeleid. Bermen met bollenmengsels hoeven in principe maar een of twee keer per jaar te worden gemaaid. Bij gazons moet goed in kaart worden gebracht waar de bollen geplant zijn, zodat dit in het bestek van de maaiers kan worden opgenomen.

>

krokus, blauwe druif, botanische tulpen, anemonen, sneeuwroem, alliums en camassias.”

De laatste jaren zijn de zogeheten biodiversiteitsmengsels ook het meest populair bij gemeenten, waar daarvoor de narcissmengsels populair waren. „Je ziet een verschuiving naar een natuurlijker sortiment. Tulpen, hyacinten en narcissen zijn minder aantrekkelijk voor bijen en vlinders, en worden steeds minder aangeplant.”

Burgerparticipatie

Uittenbogaard merkt ook de invloed van burgerparticipatie op het groenbeleid bij gemeenten. „Bewoners willen meer bloei in het straatbeeld zien. Wij begeleiden daarom ook burgerinitiatieven. Zo hebben we samen met bewoners bollen aangeplant in het Maximapark. Samen met de NBV hebben we daar ook een en ander over het belang van bollen voor bijen verteld.”

Gemeenten hebben zelf uiteraard ook invloed op de samenstelling van de mengsels. „We hebben een bollenmengmachine ontwikkeld die mooi egale mengsels maakt. Ook kunnen we de mengsels visualiseren en op een bepaalde plek projecteren. De gemeentebtenaar kan zo gemakkelijker een beplantingsplan intern 'verkopen'.” Een stadsecoloog of ontwerper kan ook inbreng geven voor een bepaald mengsel. Op deze manier zijn diverse standaardmengsels ontstaan die de naam van een gemeente dragen: Volendam, Veenendaal, Breda en Lisse.

Certificeren

JUB is inmiddels ook bezig om de bollen te laten certificeren. Op de Dag van de Openbare Ruimte in Houten lanceert het bedrijf haar Milieukeur-label. „Tot nu toe was er geen apart certificaat voor bloembollen, terwijl gemeenten er wel naar vragen. Wij zijn een duurzame kwekerij

met milieuvriendelijk geteelde bollen. Bij de totstandkoming van het label was ook Greenpeace betrokken die erg te spreken waren over onze plannen.”

Uittenbogaard merkt dat bollen nog altijd niet standaard worden meegenomen in plannen voor bijvoorbeeld nieuwbouwprojecten. Bomen en heesters worden wel ingetekend, maar bollen worden in de tekeningen vaak vergeten. Hierdoor wordt er later ook geen geld voor gereserveerd bij beheer. „En dat terwijl bollen juist voor weinig geld kleur kunnen geven aan doorgaans kale nieuwbouwwijken. Zonde dat dit niet standaard wordt meegenomen door ontwerpers.”

Behalve voor grootschalige projecten zijn de mengsels van JUB ook te gebruiken voor kleinschalig groen. „Wij werken samen met ontwerpers voor de inrichting van openbare ruimte, golfbanen, parken en tuinen. De mengsels zijn inspirerend zowel voor grootschalig als kleinschalig groen. Je ziet de bollen overal terugkomen.”

'Bollenmengsel goed voor de stadsecologie en voor de bewoners'

Joop Spaans, adviseur bijzonder gebruik openbare ruimte Utrecht

„We wilden in het Maximapark in vinewijk Leidsche Rijn een zo hoog mogelijke natuurlijke waarde realiseren. De bijen- en vlindermengsels sluiten goed aan bij het bloemrijke hooiland. Ook het maaibeheer hoefden we niet aan te passen. In totaal zijn vorig jaar 400.000 bollen aangeplant. Na het eerste jaar kunnen we zeggen dat het concept voldoet aan de verwachtingen. Als gemeente zijn we er erg tevreden over. Ook krijgen we goede reacties uit het publiek. Vooraf is er ook overleg geweest met omwonenden en het enthousiasme is erg groot. De meeste bollen zijn machinaal aangeplant, maar samen met bewoners hebben we een deel van de bollen met de hand aangeplant. Vooral de kinderen vinden dat prachtig. Dit najaar gaan we nog een stukje toevoegen in de buurt van de pergola in het park. Het is een goede investering waar je jaren plezier van hebt. Het is goed voor de stadsecologie en ook goed voor de bewoners. Door een biologe is namens de Vlinderstichting onderzoek gedaan naar het effect op vlinders en bijen. De vele nectar en stuifmeel hebben een positief effect op de biodiversiteit.”

Het Maximapark in Utrecht is een mooi voorbeeld van een samenwerking tussen bewoners en gemeente. Hierbij is ook gekeken welke kleuren het beste bij de omgeving passen, om zo een optimaal eindbeeld te creëren.

Krokussen en sneeuwklokjes zijn de eerste voorbodes van de lente. Voor bijen en andere insecten vormen de bloemen een belangrijke voedselbron in het vroege voorjaar, wanneer er nog weinig andere bloemen in bloei staan.

<